

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 135/04-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Mazáka o sťažnosti Prvej správcovskej, a. s., Bratislava, Mlynské nivy 61, zastúpenej advokátom JUDr. P. M., B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I o zastavení konania č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Prvej správcovskej, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I o zastavení konania č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I o zastavení konania č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 4. júla 2003 doručené podanie Prvej správcovskej, a. s., Bratislava, Mlynské nivy 61 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. M., B., označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základných práv podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že smeruje proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 13. marca 2003, ktorým bolo zastavené konanie o zaplatenie dlhu s príslušenstvom voči odporcom, vlastníkom bytov v dome spravovanom sťažovateľkou.

Na základe návrhu právneho zástupcu sťažovateľky okresný súd vydal 25. októbra 2001 platobný rozkaz sp. zn. Ro 3640/01, ktorým zaviazal odporcov zaplatiť sťažovateľke dlžnú sumu s príslušenstvom. Keďže odporkyňa v 2. rade včas podala proti platobnému rozkazu odpor, platobný rozkaz bol zrušený a bolo nariadené pojednávanie, pričom konanie bolo vedené pod sp. zn. 18 C 5/02. Okresný súd listom zo 4. marca 2002 sťažovateľku vyzval, aby mu v lehote 5 dní zaslala kvalifikovaný návrh v zmysle § 79 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v ktorom konkretizuje uplatňovanú čiastku za jednotlivé služby a jednotlivé obdobia podľa rokov a mesiacov, pod hrozbou zastavenia konania.

Právny zástupca sťažovateľky podaním doručeným okresnému súdu 25. marca 2002 doplnil návrh o listinné dôkazy, ktoré podľa neho preukazovali tvrdenia navrhovateľky, čím odstránil nedostatky podania v zmysle výzvy okresného súdu. Okresný súd 9. októbra 2002 opakovane vyzval sťažovateľku na špecifikovanie uplatňovanej pohľadávky spôsobom uvedeným vo výzve.

Sťažovateľka reagovala na výzvu 16. októbra 2002 tak, že okresnému súdu zaslala informatívne výpisy, ktoré podľa nej preukazujú sumy, ktoré mali odporcovia uhradiť za jednotlivé mesiace, sumy, ktoré skutočne uhradili, a ich nedoplatky za jednotlivé mesiace a sumárne aj za jednotlivé roky.

Podľa sťažovateľky bolo vo veci nariadených päť pojednávanií. Prvé dve (31. októbra 2002, 3. decembra 2002) boli odročené pre neprítomnosť odporcov. Na ďalšom pojednávaní (19. decembra 2002) podľa sťažovateľky prejavil odporca v 1. rade ochotu uhradiť svoj dlh a pojednávanie bolo odročené z dôvodu pokusu o mimosúdne urovnanie sporu. Na nasledujúcom pojednávaní okresný súd konštatoval, že nedošlo k zmieri ani k späťvzatiu návrhu, pričom sťažovateľka tvrdí, že odporca v 1. rade opätovne uznal svoj záväzok, poukázal však na svoju nesolventnosť.

Na pojednávaní 13. marca 2003 okresný súd vyhlásil uznesenie o zastavení konania podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP. Toto rozhodnutie odôvodnil tým, že *„Navrhovateľka podala neúplný návrh, a tento ani na dve výzvy súdu náležite nedoplnila. Keďže tento nedostatok bráni ďalšiemu pokračovaniu vo veci súd konanie zastavil“*.

Sťažovateľka sa domnieva, že okresný súd uvedeným uznesením porušil jej základné právo na súdnu ochranu, tým že *„... prílišným formalizmom pri posudzovaní konania sťažovateľa požadoval doplnenie podania, ktoré podľa nášho názoru nemá oporu v zákone, a ktoré nemalo základný význam pre ochranu zákonnosti v danom konaní, resp. nebolo podľa nášho názoru prekážkou pre akýkoľvek ďalší postup porušovateľa a zastavil konanie v predmetnej veci bez prihliadnutia k tomu, že sťažovateľ reagoval na výzvu na doplnenie podania spôsobom vyššie uvedeným...“*.

Sťažovateľka preto navrhla, aby ústavný súd prijal tento nález:

„1. Uznesením Okresného súdu Bratislava I, č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 bolo porušené základné právo spoločnosti Prvá správcovská, a. s., IČO: 35 685 271, Mlynské Nivy č. 61, 824 98 Bratislava, zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, oddiel: Sro, vložka č.: 1024/B, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I, č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 135/04-13 z 27. mája 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 21. júna 2004 právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu súčasne vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľky v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom z 23. júna 2004 (doručeným ústavnému súdu 28. júna 2004), že netrvá na ústnom pojednávaní ústavného súdu.

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky z 1. júla 2004 (sp. zn. Spr. 2113/04 doručenom ústavnému súdu 7. júla 2004) okrem iného uviedla:

„... Konanie vedené na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 5/02 na základe návrhu navrhovateľa doručeného tunajšiemu súdu dňa 22. 10. 2001 bolo zastavené uznesením č. k. 18 C 5/02-96 zo dňa 13. 3. 2003 právoplatným dňa 5. 5. 2003.

Dovoľujem si poukázať na zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v platnom znení a ako i na zák. č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení noviel.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom a pri rozhodovaní je viazaný len Ústavou SR, ústavným zákonom a zákonom. Právny názor Ústavného súdu SR obsiahnutý v jeho rozhodnutí vydanom v konaní na základe návrhu súdu je pre súd záväzný.

Do kompetencie predsedu ani podpredsedu súdu nepripadá vyslovovať svoj právny názor k rozhodovacej činnosti zákonnej sudkyne, a preto k sťažnosti sťažovateľa týkajúcej

sa nesúhlasu s procesným postupom sudkyne v predmetnom konaní a nesúhlasu so spôsobom rozhodnutia v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 5/02 sa nemôžem vyjadriť.

Orgán štátnej správy súdov sa nemôže vyjadrovať alebo hodnotiť procesnoprávny postup sudcov v konkrétnych súdnych konaniach, zaujímať svoj právny názor k veci. S poukazom na uvedené si dovoľujem navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie namietaná skutočnosť.“

II.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 18 C 5/02-96 z 13. marca 2003 o zastavení konania podľa § 43 ods. 2 OSP.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite dostane bez toho, aby sa mu ukladali – v spojitosti s jej uplatnením – povinnosti, ktoré zákon v súvislosti s uplatňovaním jeho uvedeného práva od účastníka nevyžaduje (čl. 2 ods. 3 ústavy).

Sťažovateľka uplatnila svoje základné právo na súdnu ochranu podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu 22. októbra 2001. Po vydaní platobného rozkazu okresným súdom 25. októbra 2001, odporca podal 21. novembra 2001 odpor proti platobnému rozkazu.

Okresný súd ďalej vyzval sťažovateľku (navrhovateľku), aby v lehote piatich dní zaslala „*súdu kvalifikovaný návrh, t. j. obsahujúci rozhodujúce skutočnosti v zmysle § 79 Občianskeho súdneho poriadku (konkretizujte uplatňovanú čiastku za aké služby a za ktoré*

mesiace a roky), inak súd konanie zastaví. V zmysle § 129 zašlite súdu náklady služieb za celý dom za predmetné roky“.

Sťažovateľka doplnila návrh 25. marca 2002 predovšetkým o listinné dôkazy.

Okresný súd 9. októbra 2002 sťažovateľku opätovne vyzval, aby v lehote troch dní špecifikovala *„uplatňované pohľadávky tak, že uvediete koľko predstavujú neuhradené zálohy mesačne a to v rozpise koľko za ktorý mesiac, rok a koľko dlhujú na vyúčtovaní za rok 1999 a koľko za rok 2000, inak súd konanie zastaví“.*

Sťažovateľka doplnila návrh 25. októbra 2002 listinnými dôkazmi.

Okresný súd v zmysle § 174 OSP po zrušení platobného rozkazu nariadil celkovo päť pojednávaní (31. októbra 2002, 3. decembra 2002, 19. decembra 2002, 13. februára 2003 a 13. marca 2003), pričom prvé štyri pojednávania odročoval (pre neprítomnosť odporcov, pre naznačenú možnosť pokusu o zmier, preto, že nemal k dispozícii súdny spis). Na pojednávaní 19. decembra 2002 okresný súd krátkou cestou doručil *„špecifikáciu návrhu“* prítomnému odporcovi v prvom rade. Na piatom pojednávaní konanie zastavil. V uznesení o zastavení konania z 13. marca 2003 uviedol, že *„Súd konštatuje, že špecifikácia č. l. 26 nie je dostačujúca, na ďalšiu výzvu navrhovateľ nereagoval a zaslal iba listinné dôkazy“.*

Okresný súd teda neakceptoval doplnenia návrhu a konanie (ako vyplýva z kontextu uznesenia vo veci) podľa § 43 ods. 2 OSP zastavil. Proti takému uzneseniu nebolo v tom čase prípustné odvolanie. Okresný súd sťažovateľke uložil doplniť také údaje v návrhu, ktoré zákon v príslušných ustanoveniach výslovne nevyžaduje (§ 42 ani § 79 ods. 1 OSP). Okrem toho nevzal do úvahy, že procesné podmienky (§ 103 OSP) súd skúma z úradnej povinnosti. Preto v tomto smere nemožno ukladať účastníkovi povinnosť predkladať také dôkazy, z ktorých by všeobecný súd chcel vyvodiť ďalšie zistenia o existencii alebo neexistencii podmienky konania.

V tejto súvislosti treba uviesť, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musel vykladať a používať citované ustanovenie OSP v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musel súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práva oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 OSP). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.

Samotný Občiansky súdny poriadok to v čase prijatia napadnutého uznesenia okresného súdu vyjadroval tak, že umožňoval zastaviť konanie podľa § 43 ods. 2 len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní znamenalo v tomto zmysle možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok, ktorými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky podaní (IV. ÚS 1/02). Muselo ísť o prekážky pre akýkoľvek ďalší postup všeobecného súdu, napr. z podania nebol zistiteľný návrh na rozhodnutie vo veci samej (petit), nebolo zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha, ako to vyžaduje § 79 OSP. Na toto ustanovenie sa okresný súd odvolával vo svojich výzvach, pričom sťažovateľka doplnila a upresnila návrh listinnými dôkazmi.

Ústavný súd preskúmaním spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 18 C 5/02 zistil, že okresný súd uznal, že na základe žaloby sťažovateľky sa dá konať a rozhodovať, čo potvrdil vydaním platobného rozkazu a ďalšími procesnými úkonmi. Pri týchto úkonoch okresný súd v štádiu výziev voči sťažovateľke postupoval formalisticky (nenáležitým odvolávaním sa na § 79 OSP), čo rovnako platí aj pre štádium súdneho konania po doplnení návrhu sťažovateľky na nariadených pojednávaniach (pozri zápisnice o nariadených

pojednávaniach). Návrh sťažovateľky na konanie napokon vyhodnotil arbitrálnne, v rozpore s účelom zákona obsiahnutým v § 1 OSP.

Uvedené skutočnosti a závery viedli ústavný súd k výroku o tom, že okresný súd zastavením konania pred ním spôsobom, ktorý je uvedený v predchádzajúcej časti tohto nálezu, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľky bolo potrebné nielen rozhodnutie o zastavení konania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom všeobecný súd bude pokračovať v tom štádiu, v ktorom ho zastavil. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2004